

JOAN FREEMAN

*Gifted Lives**What Happens when
Gifted Children Grow Up*

Waarom komen sommige mensen met een hoog IQ tot bijzondere prestaties en andere met een even hoog IQ niet? Hoogleraar psychologie en ECHA-oprichtster Joan Freeman startte in 1974 in Engeland een onderzoek en schreef daarover het boek *Gifted lives*. Counselor/coach en vertaler Engels-Nederlands Karel Jurgens bespreekt de inhoud.

Gifted Lives

What Happens when Gifted Children Grow Up

door Karel Jurgens

Freeman deed haar onderzoek onder 210 kinderen die op een IQ-test scoorden bij de bovenste 0,2% – 'extreem hoogbegaafden' in de tegenwoordig gangbare terminologie. Gedurende 35 jaar hield ze contact met deze mensen en verzamelde zo een unieke schat aan gegevens. Na drie eerdere wetenschappelijke publicaties over dit onderzoek vertelt ze in *Gifted Lives* als afsluiting de persoonlijke verhalen van twintig van haar deelnemers. De discussie over wat intelligentie inhoudt en wat de bezitter en de samenleving eraan kunnen hebben, krijgt nieuwe dimensies in deze verhalen. Neem Andy, die toen de ziekte nog maar pas bekend was besmet raakte met HIV en daar dankzij zijn intelligentie zó mee om wist te gaan dat hij inmiddels één van de langst overlevenden is. Of het verhaal van Adrian, die door het nemen van gigantische risico's een luxelevens leidt waar velen jaloers op zouden zijn. Freeman benadrukt dat haar onderzoeksgroep niet moet worden verward met de veel zeldzamere 'genieën'. De populaire levensverhalen van zulke genieën laten nogal eens onderbelicht hoeveel steun zij uit hun omgeving nodig hebben gehad om hun uitzonderlijke prestaties te kunnen leveren.

Net als Terman in zijn beroemde *Genetic Studies of Genius* komt Freeman tot de conclusie

dat hoogbegaafden gemiddeld genomen zowel psychisch als fysiek gezonder zijn dan andere mensen. Van de twintig mensen waarover zij in *Gifted Lives* vertelt, was er maar één met serieuze psychiatrische problemen – en die slaagde er na een jarenlange worsteling in om toch een leefbare situatie te bereiken. Natuurlijk is ook de definitie van wat een probleem is van belang. Een hoogbegaafde leerling met lage cijfers, bijvoorbeeld, kan een onderpresteerder zijn of iemand die ervoor kiest niet zijn best te doen. In het eerste geval is er vaak sprake van een laag zelfbeeld, terwijl de leerling in het tweede geval redelijk tevreden kan zijn met zichzelf.

Opvallend was dat de prestatiedruk op particuliere kostscholen voor een aantal hoogbegaafde leerlingen tot een zeer eenzijdige nadruk op intellectuele vorming had geleid. Veel van deze leerlingen liepen later op de universiteit of in hun beroepsleven vast doordat essentiële delen van hun persoonlijkheid nooit de ruimte hadden gekregen. Minder 'bevoorrechte' leerlingen op brede scholengemeenschappen bleken – ondanks regelmatige verveling – beter tot hun recht te zijn gekomen, doordat zij meer ruimte hadden gekregen om hun eigen belangstellingen te volgen en doordat er op hun school doorgaans wel een volwassene was geweest die een onmisbare rol als mentor had vervuld. Ook was er

meer ruimte voor creatieve ontwikkeling dan op de puur carrièreregerichte *boarding schools*. Dit bleek met name een voordeel voor sterk zelfkritische leerlingen en voor leerlingen met een visueel-ruimtelijke denkstijl.

De invloed van ouders en leerkrachten op de ontwikkeling van hoogbegaafde kinderen is een belangrijk thema in het werk van Joan Freeman. In haar meerjarige onderzoek vond ze dat het *labelen* van een kind als hoogbegaafd een negatief effect kan hebben door de druk van de verwachtingen van ouders en omgeving, en door het isolement waar een kind door dit *label* in terecht kan komen. Freeman pleit er echter niet voor om tegenover het kind zelf te verzwijgen dat het meer mogelijkheden heeft – dan zou het geen correct zelfbeeld kunnen ontwikkelen. Het gaat erom dat ontplooiingsmogelijkheden op een onnadrukkelijke manier – als vanzelfsprekend – aanwezig moeten zijn, in de vorm van een gedifferentieerd leeraanbod en liefdevolle aandacht voor ieder kind, zonder vooroordelen over wat het zou moeten bereiken.

Gifted Lives

Auteur: Joan Freeman

ISBN: 9780415470087